

Nr 278.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1944/45; given Stockholms slott den 12 maj 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 maj 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss.

I särskild bilaga till årets statsverksproposition framlades ett beräknat förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1944/45. Jag torde nu få anmäla slutligt förslag till denna stat.

Under hänvisning till vad jag i nämnda proposition anført vid framläggandet av det preliminära statförslaget torde jag i detta sammanhang få i huvudsak begränsa mig till beräkningen av de å staten uppförda anslagen och vissa därmed sammanhängande spørsmål.

För löpande utgifter under fjärde huvudtiteln beräknades i det preliminära

statförslaget sammanlagt 900 miljoner kronor. Av beloppet föllo 450 miljoner kronor på armén, 125 miljoner kronor på marinen och 25 miljoner kronor på flygvapnet. Återstoden, 300 miljoner kronor, hänfördes till ett för försvarsgrenarna gemensamt anslag, avsett bland annat för krigsfamiljebidragen.

Redan vid framläggandet av det preliminära statförslaget framhöll jag, att ett icke obetydligt överskridande av de i årets stat uppförda anslagen till arméns och marinens löpande utgifter kunde befaras. Att jag likväl icke fann anledning förorda höjning av ifrågavarande anslag å beredskapsstaten för nästa budgetår berodde på att det då syntes omotiverat att anpassa beräkningen efter förändringar, om vilkas fortbestånd tvekan kunde råda. En beräkning av medelsbehovet för löpande utgifter har numera verkställts med stöd av erfarenheterna under innevarande budgetår. Under förutsättning att beredskapsåtgärderna under budgetåret 1944/45 bli av ungefärligen samma storleksordning som innevarande år skulle anledning föreligga att höja anslagen för de olika försvarsgrenarnas löpande utgifter. Rådande förhållanden torde motivera att så sker. För armén torde höjningen kunna beräknas från 450 miljoner kronor till 500 miljoner kronor, för marinen från 125 miljoner kronor till 160 miljoner kronor och för flygvapnet från 25 miljoner kronor till 40 miljoner kronor. Någon ändring med avseende å det i det preliminära statförslaget uppförda för försvarsgrenarna gemensamma anslaget till löpande utgifter å 300 miljoner kronor finner jag ej anledning föreslå.

För engångsutgifter beräknades under fjärde huvudtiteln i det preliminära statförslaget ett anslag å 100 miljoner kronor. Anslaget synes böra höjas till 150 miljoner kronor. I det sålunda beräknade anslaget ingår en post om 26.9 miljoner, avsedd för åtgärder till höjande av den industriella kapaciteten för ammunitionstillverkning. Beträffande detta belopp får jag hänvisa till vad chefen för försvarsdepartementet anför vid framläggandet av propositionen nr 277 till innevarande års riksdag. Vidare ha under anslaget ifråga inräknats belopp om tillhopa 7 623 000 kronor, avseende materielanskaffning m. m. av likartad natur som den anskaffning av viss teknisk materiel för marinen, för vilken i propositionen 1944: 185 (s. 237) för budgetåret 1944/45 äskats ett reservationsanslag av 900 000 kronor. Enär beslut om sådan medelsanvisning möjligen kan erfordras å sådan tid, att frågan därom ej lämpligen kan underställas riksdagen, ha ifrågavarande utgiftsändamål medtagits i detta sammanhang.

Med avseende å de i det preliminära statförslaget under finansdepartementet och folkhushållningsdepartementet samt under kapitalbudgeten uppförda anslagen finner jag ej anledning till andra ändringar än att anslaget till förstärkning av den civila administrationen m. m. bör höjas med 5 miljoner kronor och anslaget till engångsanskaffning av materiel för civilbefolkningens skydd m. m. sänkas med samma belopp.

Gällande bestämmelser angående beredskapsstaten för försvarsväsendet förutsätta, att Kungl. Maj:t, när riksdagen är samlad, vid uppkommande behov inhämtar riksdagens bemyndigande att sätta beredskapsstaten i kraft som

förskottsstat. I likhet med vad som skedde år 1943 torde ett sådant bemyndigande i rådande läge av praktiska skäl böra inhämtas redan i detta sammanhang. Beträffande innebörden av ett medgivande från riksdagens sida av föreslaget innehåll torde jag få hänvisa till vad jag anförde vid anmälan av propositionen nr 296 till 1941 års riksdag.

Om Kungl. Maj:t prövar nödvändigt att under den tid som förflyter mellan äskandet av regleringsanslag för ännu gällande förskottsstat och fastställandet av en ny förskottsstat meddela beslut om bemyndiganden för verk eller myndigheter att vidtaga kostnadskrävande dispositioner som äro av natur att böra finansieras från förskottsanslag och för vilka täckning icke redan äskats, böra sådana beslut anmälas för vederbörande riksdagsutskott och därav föranledda utgifter bestridas från den nya förskottsstaten.

Hittills i princip gällande begränsningar i dispositionsrätten till förskottsanslagen böra bibehållas. Skulle en ändring härvidlag senare visa sig erforderlig, torde förslag härom få i vanlig ordning underställas riksdagen.

I anslutning till vad här anförts och till statsverkspropositionen till årets riksdag har upprättats ett förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1944/45. Förslaget torde såsom *bihang* få fogas vid protokollet i detta ärende.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna det sålunda upprättade förslaget till beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1944/45,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med iakttagande av vad i det föregående anförts fastställa denna beredskapsstat eller viss del därav att lända till efterrättelse såsom förskottsstat från och med ingången av budgetåret 1944/45 samt att ställa å förskottsstaten uppförda anslag till vederbörande myndigheters förfogande,

dels ock medgiva, att de i beredskapsstaten angivna anslagsbeloppen må överskridas, under förutsättning att Konungen låtit riksdagskallelse utgå eller riksdagen ändock skall inom tjugo dagar sammanträda.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Rolf Arfwedson.

Bihang.

Förslag till beredskapsstat för försvarsväsendet för budget- året 1944/45.

Driftbudgeten.

		Kronor
A. <i>Egentliga statsutgifter:</i>		
IV.	Försvarsdepartementet	1,150,000,000
VII.	Finansdepartementet	15,000,000
XI.	Folkhushållningsdepartementet	10,000,000
	Summa	1,175,000,000

Kapitalbudgeten.

		Kronor
VII.	Fonden för förlag till statsverket	20,000,000

Specifikation till driftbudgeten.

Egentliga statsutgifter.

IV. Försvarsdepartementet.

		Kronor	Kronor
C. Försvarskrafterna.			
a	Arméns löpande utgifter (Da), <i>förslagsvis</i>	500,000,000	
b	Marinens löpande utgifter (Ea), <i>förslagsvis</i>	160,000,000	
c	Flygvapnets löpande utgifter (Fa), <i>förslagsvis</i>	40,000,000	
d	Engångsutgifter (Ga), <i>förslagsvis</i>	150,000,000	850,000,000
			850,000,000
E. Diverse.			
a	Övriga utgifter (Gb), <i>förslagsvis</i>		300,000,000
Summa			1,150,000,000

VII. Finansdepartementet.

		Kronor	Kronor
E. Diverse.			
Allmänna utgifter för försvarsberedskap:			
a	Förstärkning av den civila administrationen m. m., <i>förslagsvis</i>	10,000,000	
b	Engångsanskaffning av materiel för civilbefolkningens skydd m. m., <i>förslagsvis</i>	5,000,000	15,000,000
Summa			15,000,000

XI. Folkhushållningsdepartementet.

		Kronor	Kronor
D. Diverse.			
a	Allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder, <i>förslagsvis</i>		10,000,000

Specifikation till kapitalbudgeten.**VII. Fonden för förlag till statsverket.**

		Kronor	Kronor
a	Kommunikationsverken, <i>förslagsvis</i>		10,000,000
b	Försvarsberedskapens stärkande i allmänhet, <i>förslagsvis</i>		10,000,000
Summa			20,000,000